

Zpráva o realizaci projektu “Kooperativní tvorba a využívání souborů národních autorit” v českých knihovnách za rok 2022

VISK9/II

Tvorba a využívání souboru národních autorit představuje nedílnou součást katalogizačního procesu v knihovnách. Databáze národních autorit je spravována Národní knihovnou ČR a vzniká v rámci kooperace knihoven, která je podpořena programem *VISK9 Rozvoj Souborného katalogu ČR (CASLIN) a souboru národních autorit* (<https://visk.nkp.cz/visk-9>).

Projekt *Kooperativní tvorba a využívání souborů národních autorit* koordinuje a zajišťuje Oddělení národních jmenných autorit NK ČR (ONJA).

Kooperující knihovny

Na tvorbě a využívání souborů národních autorit se podílí řada knihoven od krajských přes odborné a akademické až po knihovny městské. Přehled participujících knihoven je uveden na portálu Národní autority ČR (<https://authority.nkp.cz>) v sekci *Kooperace*. Počet kooperujících knihoven se významně nemění. Spektrum českých knihoven je široké a stále je zde prostor pro zapojení dalších, především oborových nebo regionálních. Míra aktivního přispívání do souboru národních autorit je u jednotlivých knihoven různá, a to s ohledem na jejich katalogizační praxi či skladbu a jedinečnost fondu. S rostoucím počtem záznamů se také daří využívat již zpracované autoritní záznamy, což může mít vliv na potřebu nově založených záznamů. Obecně lze konstatovat, že využívání souboru autorit se stalo nedílnou součástí běžné katalogizační praxe v českých knihovnách.

Počet záznamů v autoritní bázi

Soubor národních autorit obsahoval k 31. 12. 2022 celkem 1.145.541 autoritních záznamů všech typů. V průběhu roku přibylo více než 35.000 záznamů. Dílčí údaje jsou uvedeny v tabulce:

	celkem záznamů k 1.1. 2023	přírůstek za 2022 rozdílem	celkem záznamů k 31. 12. 2021
jmenné autority	1 026 938	31 455	995 483
personálie	859 664	28 370	831 294
korporace	167 274	3 085	164 189
NK ČR vč. složek	343 256	3 881	339 375
jiné knihovny (rozdílem)	683 682	27 574	656 108
zrušené autority jmenné+názv.	18 111	414	17 697
názvové autority	37 294	1 895	35 399
jméno+název	26 952	1 532	25 420
korporace+název	6 660	219	6 441
unifikovaný název	3 682	144	3 538
NK ČR vč. složek	34 060	1 252	32 808
jiné knihovny (rozdílem)	3 234	643	2 591
věcné autority	80 652	2 420	78 232

obecná hesla	40 432	432	40 000
geografické autority	36 588	1 946	34 642
formální deskriptory	2 435	28	2 407
chronologické autority	573	14	559
konspekt	624	0	624
NK ČR vč. složek	61 802	-1 179	62 981
jiné knihovny (rozdílem)	18 850	3 599	15 251
zrušené autority věcné	3 791	94	3 697
města pro STT	657		

Přírůstek autoritních záznamů od přispívajících knihoven

Následující tabulka obsahuje počty dodaných autoritních záznamů v roce 2022 za jednotlivé kooperující knihovny podle typu autority (JA = jmenné autority, KA = korporativní autority, JN = autority typu autor/název pro osoby, KN = autority typu autor/název pro korporace, UN = unifikované názvy).

SIGLA	JA	KA	JN	KN	UN
ABA001	3 341	1 090	1 369	178	92
ABA003	0	30	0	0	0
ABA004	2 212	53	36	0	18
ABA006	500	19	0	0	0
ABA007	2	13	0	0	0
ABA008	3 287	105	0	0	0
ABA009	22	0	0	0	0
ABA010	339	0	0	0	0
ABA013	1 553	104	0	0	0
ABB060	612	0	0	0	0
ABC013	4	0	0	0	0
ABD009	30	0	0	0	0
ABD010	1	0	0	0	0
ABD046	74	0	0	0	0
ABD100	270	0	0	0	0
ABD156	131	1	0	0	0
ABD162	45	0	0	0	0
ABE304	678	28	0	0	0
ABE311	82	0	0	0	0
ABE323	310	126	0	0	0
ABE336	35	15	0	0	0
ABE343	3	0	0	0	0
ABE370	4	0	0	0	0
ABG001	1 367	0	0	0	0
ABH306	539	81	0	0	0
BOA001	1 912	244	112	24	26
BOD001	400	1	0	0	0
BOD003	120	0	0	0	0
BOD004	101	0	0	0	0
BOD008	131	3	0	0	0

BOD010	633	18	0	0	0
BOD018	51	0	0	0	0
BOD022	664	0	0	0	0
BOD031	161	0	0	0	0
BOD034	380	0	0	0	0
BOD114	320	0	0	0	0
BOE303	149	0	0	0	0
BOE451	6	0	0	0	0
BOG001	120	0	0	0	0
CBA001	476	15	0	0	0
CBD007	404	3	0	0	0
CLG001	11	0	0	0	0
DOG001	1	0	0	0	0
HBG001	16	1	0	0	0
HKA001	300	63	0	0	0
JIG001	8	3	0	0	0
KLK001	910	265	0	0	0
KVG001	112	155	0	0	0
KVG501	27	0	0	0	0
LIA001	287	41	0	0	0
OLA001	1 130	147	21	21	8
OLD012	2 214	87	0	0	0
OPG001	4	0	0	0	0
OSA001	421	19	0	0	1
OSD001	68	0	0	0	0
OSD002	13	0	0	0	0
PAG001	18	1	0	0	0
PNA001	1 243	346	0	0	0
PND008	3	0	0	0	0
PNG001	82	10	0	0	0
PNG503	8	0	0	0	0
TUG001	35	0	0	0	0

UHG001	1	0	0	0	0
ULD001	64	0	0	0	0
ULG001	124	19	0	0	0

ZLG001	19	9	0	0	0
--------	----	---	---	---	---

Portál Národní autority ČR

Přehled informací týkajících se oblasti národních autorit přináší portál Národní autority ČR (<https://authority.nkp.cz>). Portál je základním přístupovým bodem pro otázky spojené s tvorbou a využitím souborů autorit v katalogizační praxi. Nabízí nejen obecné informace k jednotlivým typům autoritních záznamů, ale i konkrétní informace k samotnému zpracování, včetně metodik, doporučených zdrojů pro ověřování údajů či způsobu kooperativního doplňování záznamů do centrální databáze atd.

NK ČR jako koordinační, metodické a konzultační centrum projektu

Oddělení národních jmenných autorit NK ČR zajišťuje správu báze národních jmenných autorit, vykonává vrchní supervizi jmenných autoritních záznamů, schvaluje návrhy nových záznamů a návrhy oprav, vytváří metodické pokyny pro zpracování personálních a korporativních autoritních záznamů (viz <http://authority.nkp.cz/jmenne-autority/metodicke-materialy>), podílí se na tvorbě katalogizační politiky a poskytuje konzultace kooperujícím knihovnám a dalším subjektům.

Aplikace pro přispívání do souboru národních autorit

V průběhu roku 2022 bylo připraveno nové řešení pro přispívání do souboru národních autorit z jiných knihovních systémů než Aleph, které má za cíl nahradit původní řešení. To už neodpovídá aktuálním technickým a bezpečnostním možnostem a od kybernetického útoku na systémy NK ČR funguje v provizorním režimu. Nové řešení je připraveno a probíhá testování. Průběžně bude docházet k přechodu na nové řešení tak, aby nebyla přerušena možnost zaslání nových a opravených záznamů. Obě řešení mohou po určitou dobu běžet paralelně. Po přechodu všech zapojených knihoven dojde k ukončení provozu původního řešení.

Školení

V průběhu roku 2022 proběhlo školení v Univerzitní knihovně Univerzity Pardubice se zaměřením na personální i korporativní autority. Průběžně byly poskytovány konzultace podle potřeb kooperujících knihoven.

Odstraňování duplicit, harmonizace a aktualizace lokálních bází autorit

V průběhu roku probíhaly v jednotlivých knihovnách práce zaměřené na odstraňování duplicit, harmonizaci a aktualizaci lokálních autoritních bází. Na podporu této činnosti jsou určeny prostředky z programu VISK9/II. I přes narůstající možnosti využití automatizovaných procesů v katalogizační praxi je lidský podíl na tvorbě autoritních záznamů stále dominantní.

Přehled harmonizačních oprav

Následující tabulka poskytuje přehled počtu zharmonizovaných záhlaví podle údajů uvedených v závěrečných zprávách knihoven, které byly zapojeny do projektů v programu VISK9/II v roce 2022.

Název knihovny	Počet zharmonizovaných autoritních záhlaví v roce 2022	poznámka
K3 Bohumín, příspěvková organizace	4 833	
Městská knihovna Pelhřimov	2 580	klíčová slova
Souborný katalog knihoven Masarykovy univerzity	9 972	jmenné personální
	863	věcné personální
	283	jmenné korporativní
	207	věcné korporativní
	1 330	věcné geografické
	8 280	věcné tematické
Městská knihovna Jihlava, příspěvková organizace	2 552	
Městská knihovna Litvínov	7 742	
Městská knihovna Tábor	3 130	
Studijní a vědecká knihovna v Hradci Králové	29 676	klíčová slova
Studijní a vědecká knihovna Plzeňského kraje	7 565	
Ústav pro českou literaturu AV ČR, v.v.i.	9 980	
Vědecká knihovna Univerzity J. E. Purkyně v Ústí nad Labem	1 391	
Knihovna Univerzity Palackého v Olomouci	7 007	
Knihovna Antonína Švehly	4 290	

Závěr

Kooperace na tvorbě souborů národních autorit je nesporně přínosná a užitečná. Významně zvyšuje rozsah a kvalitu obsahu centrální autoritní databáze a přináší benefity pro její využívání nejen v síti knihoven. Spektrum knihoven zapojených do kooperace je za dobu jejího fungování poměrně široké a stabilní. I přesto se stále nabízí velmi zajímavé možnosti k navázání další spolupráce v oblasti tvorby a využívání souborů národních autorit, především mezi dalšími knihovnami se specifickým záběrem. Zapojení dalších knihoven do kooperace je ovlivněno především personálními kapacitami či technickými nároky spojenými s přispíváním do souboru národních autorit.

Zpracovala: *PhDr. Petra Šťastná (Oddělení národních jmenných autorit NK ČR)*

Dne: 13. 2. 2023